

לח א ב מיי פט"ו מהל'
שבת ה"ו טו"ע א"ח
ס' שם טע"ף א'
לו ג ד מיי פט"ו מהל'
שבת הלכה יא:

רבינו הגאון

ואפי' יש בעומקם של
מים יותר מבית סאתים
מותר, מירי דהוה אכריא
דפירי. פי' יתכן שישישה
אדם בחצירה כרי של
פירות עורף ועולה גבוה
מן הקרקע של הצד
יותר מבית סאתים, והיא
רחבה דהוה פסום נהרא.
פי' על שפת הנהר,
[מסתברא דרחבה דרביס
הוא, חד גיטא פתוח
למתא, וחד גיטא פתוח
לשביל של כרמים, ושביל
פתוח לגורא דנהרא, אמר
אבי הויני ניעביד, ניעביד
ליה מחיצה אגורא דנהרא,
גורא מיה כמו מחיצה,
ואין עושין מחיצה על
גבי מחיצה, ניעביד צורת
הפתח אפומא דשביל
הוא, אתו גמלי
שריין ליה, אלא ניעביד
לחי אפומא דשביל של
כרמים וכו'. ודחאה רבא
ואסקה רבא דביב לחי
בהך גיטא דלהדי מתא,
מיגו דמניי האי לוח
למתא, פליגי בה רב אחא
ורבינא חד אסר וחד שרי.

לא אמרן אלא שאין בעומקו יותר מבית סאתים. פי' שאין בעומקו עשרה בית סאתים כרבי שמעון דקיימא לן כוותיה דלרבנן אפילו בית סאתים אסור כדאמרין לעיל ומיירי כגון דהוי מיעוט מים העמוקים י' דלי הוה רוצה הכך שאין עמוקין עשרה הוי מיעוט וצטלים לגבי רוב ואסור כדאמרין לעיל ור"י מפרש דאפילו רוב מים עמוקין נמי שרו כיון דליכא אלא בית סאתים צין עמוקים וצין שאינם עמוקים לא חשיבי כזרעים אלא דמו לנטעים דדמו לצור ומיהו ביתר מצית סאתים אסור שאין דרך שוחה מליאה מים לעשות יותר מצית סאתים וחשיבי כזרעים אע"ג דגבי צור אפי' רבי יהודה לא אסר ביתר מצית סאתים כדקאמר לעיל (דף יט:.) וזו מחילה ואלו פסין היינו דווקא צבור הממוקן הכלכתו אבל שוחה לא:

(א) הקריא רחבה דהוה בפום נהרא דחד גיטא פתוח לשביל. פירש הקונטרס לרחצה זו כרמלית והיתה אוקרת המצוי ואע"פ שבראשו האחד היה לו צורת הפתח או היה סתום וגם את השביל שהיו לו שלש מחילות גדולא דנהרא מחילה מעליא היא ואף ע"ג לרחצה היו גפופין כדמוכח הסוגיא לא מהניא למצוי ולשביל משום דנראה ממחוק ושהו מבפנים נידון משום לחי דכיון דלא מהני לרחצה גופה כל שכן דלא מהני למצוי ולשביל פירש הקונטרס דלית ציה דיריין ואחי שפיר הא דקאמרין בסמוך דמהני לחי לשביל ואי אין צמים וחצירות פמוחים לתוכו לא הוה משתרי בלחי וכאן חזר בו רש"י ממה שפירש צפ"ק (דף י:.) לרחצה דהתם לית ציה דיריין:

ליעביד מחיצה אגורא דנהרא. ויהיו שציל כמוסף על הרחצה ומיהו שציל ורחצה חד ומיהו הך מחילה כאילו עבדין לה רחצה ונראה דהיה שם רוחב יותר מעשר ולכן על ידי המחילה נחשב מוקף לדירה דלי צבשר בלאו הכי הוי סתום ועומד אפילו אם היה פרוץ בצלולא לנהרא היה די בלחי משהו אלא היה יותר מעשר ולכן לא היה מהני אפי' צורת הפתח לרב: **אין עושיין מחיצה ע"ג גבי מחיצה.** וא"ת הא אמרי' לקמן (דף סה:) שאם עשה מחילה ע"ג התל הועיל שצאיר מחילות העליונות הוא דר וי"ל שהיה שם תל גבוה עשר מן השביל ולפי זה אחי שפיר הא דלא חיישינן שמא יעלה הנהר שרטון אפילו אם לא נחלק צין ים לשאר נהרות וא"ת ויעשו מחילות ברחוק ד' טפחים דלאמר לקמן דמועיל וי"ל דלא רצו להכיר השביל:

(ב) לעביד צורת הפתח אפומא דשביל. פירש רש"י דפתוח לרחצה מיגו דמהני לשביל מהני נמי לרחצה וקשה דמשמע דלא צריך למיגו עד לקמן ועוד דמה לו להזכיר צורת הפתח כלל כיון דסגי בלחי כדאמר אבי גופיה ועוד למה שינה הלשון דמעיקרא קאמר אפומא דשביל וגבי לחי קאמר אפיתחא ועוד דפריך יאמרו לחי מהני לשביל של כרמים היכא דהוי מפולש ואין יטעו צין שציל זה דלית ליה גודי לשביל דעלמא ועוד שצריך לפרש שיש שם תל גבוה עשרה כל שכן שלא יטעו לכן נראה לפרש דשביל של כרמים אין בו דיריין כדמוכח דהדר (לקמן דף עז.) דקאמר א"ר יוחנן אפילו שצביל של כרמים א"ל לא אמר ר' יוחנן אלא בצבורה דחויא לדירה אבל שצביל של כרמים לא אמר ואפי' הכי מהניא ליה לחי דבני מצוי היו משתמשין שם ובמצוי הרבה צמים וחצירות היו וליעבד מחילה אגורא דנהרא היינו מעבד הנהר וה"ה צורת הפתח דהוי כמחילה והנהר לא היה רחב יותר מעשר ומעבד הנהר היו גידודין גבוהים עשרה ^(ג) [ומלך השביל היה נמוך] והשתא אחי שפיר הא דקאמר לחי עושין מחילה על גבי מחילה כו' כי מלך השביל היה נמוך והשתא נמי לא חיישינן לשרטון דלעולם יהיה מתלקט אגורא דנהרא בנמוך ושם לא רצו לעשות מחילה ולסתום השביל אצד הרחבה כו' ^(ד) מיגו דמהני. פירוש השתא ודאי בלא מיגו לא מהני: **אמרן** לחי אפיתחא דשביל משתמשין שם שלא יעלו על דעתם דהכא מהני משום מצוי ^(ה) אי נמי י"ל יאמרו לחי מהני שצביל של כרמים דעלמא שהוא מפולש דלא יסקיו אדעמיהו דגדודין שמעבד הנהר מהני: **מלכותי** ברחבה גופיה שרי. פירוש הכלים ששבתו בתוכה וכן שצביל:

דחוו (לשמישפתא. לשמהי דאין לך דירה מעולה מזו: **שאין בעומקו יותר על בית סאתים.** כלומר שאין עומקו של מים נפשוט ברוחב יותר על בית סאתים ועומקו של סתם מים לנטול מקומו מדין קרקע י' טפחים כדאמרין במסכת שבת (דף ק:.) ואם היה רקק מים וכו' כמה רקק מים פחות מ' טפחים:

כריא דפירי. כרי של פירות גבוה עשרה ורוחב כרוחב בית כור לא בטלה תורת דירה משם ומים הרואין לשמהי כפירות דמי. ל"א מידי דהוה אכריא דפירי שוחה עמוקה שמלניעין שם פירות שאע"פ שעמוקין שם הרבה נוטלים מהן בשבת: **היהו רחצה.** יותר מצית סאתים הוה ולא הוקפה לדירה: פוס נהרא. שם מקום: **חד גיטא פתוח למסא.** למצוי שצביר שלה לרחצה זו: **שביל של כרמים.** דיריין לחי צו: **היני ניעביד.** למשכינהו לכולהו שהרי רחצה זו כרמלית היא ואוקרת כל המצוי ואת השביל שיש לו שלש מחילות דהא גודא דנהרא מחילה מעלייתא היא שגובהה עשרה אבל הרחצה אוקרתן לפי שפרוץ הן צמילואן לכרמלית והא דאמרין צפ"ק (דף י:.) אם היה מצוי בלה לרחצה אין צריך כלום במוקפת לדירה והיו צה דיריין קאמר כדמפלוג התם צין עירבו ללא עירבו אבל רחצה כרמלית אסור כדאמרין דהיא שמעתא [שם] צקעה מנאן וצקעה מנאן כו': **היני ניעביד.** להמיר את כולם שהיו רואין מעכשיו להשתמש בהם בני העיר ולהיותה מוקפת לדירה ושוב לא

תיהו כרמלית ותהא היא ככולן מותרת ואמרין לעיל [ע"א] הוקף ולצסוף פתח לא מהני וגדר של אצנים היתה רחצה זו מוקפת וקשה להם לפרוץ פירצה יותר מעשר ולגדרה לדירה אדעתא דלישתמשו בה בני מצוי ושציל מהשתא וליהו כפתח ולצסוף הוקף כדשמואל: **ניעביד ליה מחילה.** של קניס: **אגורא דנהרא.** כלומר להוי שציל כמוסף על הרחצה דמיהו רחצה ושביל חד וניהו הך מחילה דעבדין שצביל אדעתא דדירה דלישתמשו מהשתא בני שציל ברחצה כאילו עבדין לה ברחצה גופה לדירה דהוי פתח ולצסוף הוקף: **אין עושין מחילה על גבי מחילה.** כיון דגודא בצובהה עשרה כל מה שמוסיפין עליה הגבחה אותה מחילה עלמה הויא שהרי אם היה מגביה כל מחילת הרחצה לדירה לא מהני עד שיפרוץ בה פירצה האוקרתה ויחזור ויגדור לדירה: **ליעביד ליה צורת הפתח אפומא דשביל של כרמים.** דפתוח לרחצה דמנו דמהני לשביל שלא יהא פרוץ לרחצה שאפילו היה פתוח לרה"ר מועיל לו ליהני נמי לרחצה להיות לה תוספת זה היקף לדירה: **אחו גמלי.** הבאין לשמות מן העיר דרך מצוי לרחצה ומשם לשביל ולנהר: **שייין ליה.** שהיה פתח השביל כר להן ועכשיו הוא דחוקן: **לחי.** הנהו צאריך ועביו משהו ואין גמלין נוגעין בו: **דמיגו דמהני לשביל.** לנטול בו דלא הוי השתא פרוץ לכרמלית: **מהני נמי לרחצה.** להיות לה היקף לדירה ויתירנה לנטול בה. ובלאו מיגו לא משתמריא דהא פתח צבין רחצה לשביל לא היה יותר מעשר וכל כמה דסתים ליה לדירה לאו כלום הוא דהא כל פתח סתימה מעלייתא היא וסתום ועומד הוא: **לשביל של כרמים דעלמא.** דלא סליק לגורא דנהרא והוי ליה כמצוי מפולש ויאמרו שאין צריך תיקון אלא בראשו אחד כי האי: **דמיגו דמהני למסא.** לנטול במצוי כדאמרין צפ"ק (דף י:.) **קרטיא מנאן וצקעה מנאן עושה צורת הפתח מנאן ולחי או קורה מנאן והכא נמי ליעבדו בראש המצוי הפתוח לרשות הרבים צורת פתח והאי לחי דלצד הרחצה שרי ליה: עטולוי במסא גופה שרי.** דהא שריין לה בהאי לחי ואפילו היא והרחצה אסורים זה עם זה שניהן משתמשין לעצמן כשתי חצירות ופתח צניהן וכן ברחצה גופה: **דלית**

דלית מתוך ד': **ולעביד צורת הפתח אפומא דשביל.** פירוש אצד הרחבה כו' ^(ו) מיגו דמהני. פירוש השתא ודאי בלא מיגו לא מהני: **אמרן** לחי אפיתחא דשביל משתמשין שם שלא יעלו על דעתם דהכא מהני משום מצוי ^(ז) אי נמי י"ל יאמרו לחי מהני שצביל של כרמים דעלמא שהוא מפולש דלא יסקיו אדעמיהו דגדודין שמעבד הנהר מהני: **מלכותי** ברחבה גופיה שרי. פירוש הכלים ששבתו בתוכה וכן שצביל:

מנאן

(א) שני צדדים הממליים לעבד ל"ה והדיבור ג' ולעבד לחי דה"ל [ר"מ], (ב) מ"י כ"י, א) כיון דלרחצה דסומכא טפי לא מהני אי לא מיגו שצביל אלא אמר רבא דמו לא אסקיה רחצה על השביל ודירת בני מתא היתה כסולן וכו' לכתא למימר לחי מהני כו' דידעי שפיר דדיוור מתא מהני גם לשביל כיון דגם הרחצה הותרה דדיוור מתא והוה ליה השתא רחצה ושביל כמלך והאי לחי מהני למיירי: [פי' כ"י],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ההוא רחצה וכו' וגם אוסרת את השביל כ"ל והדי"א עם ד"ה לעבד דה"ל אין עושין ד"ה לעבד דה"ל ובעבד ד"ה לעבד דה"ל יאמרו: (ב) ד"ה ולעבד לחי וכו' ללך הרחצה דמיגו דמהני כו' השתא ודאי בלא מיגו לא מהני אבל יאמרו לחי מהני:

מוסף רש"י

שייין דף כד. כל כלי בעלי בתים שיעורין כרמנים. דע שיקב מנוול רמון שם כל עליו ומקבל טומאה (סוכה א.) יקב מנוול רמון טהור, צעלי צמח חסוס על כלהם, הלכן יקב מנוול קטניות מניעו לחיטת יקב מנוול וית משתמש לאגוריס, יקב מנוול אנו משתמש בו רמנים, אבל על אומן העומד למכור לא הוי שיעוריה צבי (ברכות א.) ובעי"ז לע"ד ד' וסוכה א.) וטהור צנבק קטן (לע"ד ד' ובעי"ז סוכה א.) ודחור וגיבא. אכל נקב הראשון, עד שהשלים הסתימה למנוול רמון (שבת ק"ב.) וא"ל ר' יוחנן רבי. חוקיה היה רבו של ר' יוחנן (קדושין א.) טבא מדרס. אם היה של ז' והיה טמא מדרס לא טהר מנוולאמו כנסתקא ועודנו אף הטומאה (שבת ק"ב.) אבל טבא מגע מדרס. והוי ראשון לטומאה דעדין כלי הוא דחוי למלמלא קמייתא, דהא מתקנתו ראשונה ואף למדרס הוא רחוי אי הוי עיל ליה ז' מנאן ולהבא, מיהו מנוולאמו מדרס קמייתא דהויא עלה טהור כדאמרין לקמן פנים מדרס מתחדשו פנים הללו ואין זה הראשון, שכבר נתקבל בו כרי ציטולו (סו.) כגון דין בר גש. גברא כולא (סו.) עד כאן דף כד.